

gento obducti purissimo mirum in modum nitebant : in medio pratum erat, et in eo herbulæ, non ut vulgares istæ, sed omnes argenteæ, eademque tamen virentes et molles, ita ut facile cederent insidenti, eoque surgente per se rursum subrigerentur ; aer autem placidus et amœnus ; denique omnia jucunda et suavia, ut nihil amplius ad felicitatem optari posse videretur. Atque hoc indicatum est ei esse religiosum statum, ut sine dubio ejusmodi imagine docere voluerit Deus, in mundo omnia esse fœda, incerta, mortifera, et semper in præceps ruentia : contra vero in religione omnia pulchra, omnia jucunda, denique omnia ut argentum et candida et pretiosa. » Nos ergo, auditores, si computari nolumus inter ignavos illos milites, separemus nos ab his eorumque moribus, dum adhuc in via sumus ; aspiciamus potius ad trecentos illos heroes, tot millenos, inquam, religiosos utriusque sexus, et siquidem adamussim imitari eos aut nolumus aut non possumus, ut mente semper in Deum erecta perpetuo in armis stemus, ut sæculi commoditates delibemus potius quam bibamus, ut lagenulam carnis nostræ asperiori mortificatione conteramus, ad aliquem saltem gradum hujus perfectionis aspiremus. Sit primum et primum nostrum studium animi cura, secundarium corporis alimonia. « Neque enim, ait Tullius I. offic. IV. vir non christianus sed gentilis ita generati a natura sumus ut ad ludum et jocum facti esse videamur, sed ad severitatem et ad studia quædam graviora atque majora. » Bibendum quidem, edendum, dormiendum, corpus vestiendum et sustentandum est ; sed absit in his intemperantia, absit in voluptates omnes projectio et prostratio, etiam iis diebus, quibus alii plerique vivunt bacchanalia. Non moveat nos turba : ubi multi divertunt, ibi male hospitantur. Major hominum pars vergit ad interitum. Plusquam novem millia in aquas procubuerunt, trecenti tantum steterunt : illis reprobat, hi vero electi sunt. « Ille, (inquit Origenes, hom. IX. in Judic.) probabilis, ille electus est, qui posteaquam ad aquas baptismi ventum est, flecti ad necessitates terrenas, et corporeas nescit, qui vitiiis non indulget, neque ob peccati situm sternitur pronus. »

Videmus ergo, auditores, etiam in Ecclesia nostra nostros Nazaræos tanto illis veteribus majores, quanto major eorum sanctitas vitæque perfectior ; ut merito de ipsis, non de Judaicis, dictum existimare possimus id Thren. IV. *Candidiores Nazaræi ejus nive, nitidiores lacte, rubicundiores ebore antiquo, sapphiro pulchriores.* Ita enim eum locum exponit S. Greg. qui religiosorum vitam nive et lacte candidiorem dici ait : « Quia per nivem utpote quæ ex alto venit, optimi quique, et cœlestes viri ; lacte, vero quod

ex carne exprimitur, ii qui terrena recte dispensant, designati sunt, quibus tamen utrisque religiosorum status antecellit. Qui etiam quia per fervorem spiritus antiquorum ac fortium patrum (ebur enim os magnorum animalium) nonnunquam vincere vitam videntur, recte additur : *Rubicundiores ebore antiquo.* Denique quia præcedentes multos, atque ad superna tendentes per cœlestem conversationem superant, sapphiro etiam pulchriores appellantur ; sapphirus enim ætherei coloris est. » Hæc Gregorius. Videmus non injuria sanctos appellari posse nostros religiosos, si cum sæcularibus eos comparemus. Dicite enim si in sæculo aliquis præstaret, quod præstant religiosi, si juxta eorum regulas jejunaret, psalleret media nocte, vigilet, tria vota servaret, etc. quis eum non virum sanctum diceret ac miraretur ? Atqui hoc in religione præstant ipsi pene omnes. Denique videmus in istis Nazaræis veluti in speculis, quam longe adhuc a regno cœlorum absimus, et quam sordeat terra nostra si cum cœlo religiosorum comparetur. Incipiamus ergo vel nunc abstergere nostras sordes, mori mundo et vivere Deo.

CONCIO II.

INTER NAZARÆOS NOSTROS SOCIETATEM JESU QUOQUE NUMERANDAM, ADEOQUE A DEO VOCATAM ESSE.

I. Quia pontifices approbarunt. — II. Quia brevi mire propagata. — III. Quia juratus hæreticorum hostis. — IV. Quia Sedi apostolicæ quarto voto obstricta. — V. Quia a malis impugnata. — VI. Quia ex instituto et pluribus mediis salutem proximi curat.

THEMA.

Quoniam Nazaræus vocabitur. Matth. II.

Sanctum et omni veneratione dignum est Nazaræi seu Nazareni vocabulum, prævisum ab Isaia propheta, tributum Christo ab angelis causa honoris, Marci XVI. necnon ab apostolis Act. c. II. III. IV. XXVI. denique Christiani omnes in principio nascentis Ecclesiæ a Jesu Nazareno Nazaræi dicebantur, et christiana religio secta Nazarenorum, Actor. XXIV. Nihilominus tamen hoc vocabulo ad ignominiam Christi usi sunt ejus inimici, Judæi et gentiles, uti imprimis Pilatus, qui per contemptum titulo crucis nomen id inscripsit, denique Judæi qui Christianos Nazarenos contemptim appellabant, eaque voce ter in die quando preces perficerent in synagogis suis, maledicebant Christianis, ipsique Christo, teste D. Hieronymo in Isaia XLIX. Adeo nil tam sanctum et laudabile est, quod ab invidis et impiis non trahi ad injuriam et contemptum possit. Id ipsum etiam contingit religioso et venerabili cœtui patrum

societatis Jesu, præsertim in sui exordio ; ubi eorum institutum et nomen ab ipso Salvatore tractum multorum oculos pupugit, nec desunt etiamnum qui nescio quo glaucomate cæcati eandem societatem non rectis oculis aspiciunt, et nomen Jesuitarum nonnihil ægre audiunt. Quorum auribus oculisque, utpote male affectis, ut curam adhibeamus, ostendemus hic institutum societatis Jesu sanctum et venerandum, adeoque a Deo esse.

I. Primo probatur ex pontificum Rom. approbatione et decretis. Imprimis enim cum S. Ignatius instituti sui formulam pontifici confirmandam obtulisset, pontifex eam magistro S. Palatii cognoscendam dedit. Ab hoc approbatam, ut ipsemet vidit accurateque perpexit ; *Spiritus*, inquit, *Dei est hic*, patrumque illorum consilium et pia studia collaudavit, simul et illud addidit sese præ sagire jam tum animo, societatem hanc id temporis excitatam, afflictis Ecclesiæ rebus non levi præsidio atque ornamento fore. Verum ne quid præcipiti consilio statuisse videretur, rem maturius ponderandam judicavit et tribus cardinalibus commendavit. Inter quos cum unus Guidiccionius, acerrimus novorum religionum hostis anno integro contra nitetur, collegis etiam in sententiam suam perductis, tandem Ignatio post votum factum, iterum negotium urgente, repente illi cardinales præter consuetudinem ad id, quod prius tam constanter repulerant, toto nutu voluntatis impelli se inclinarique sentiebant. Et Guidiccionius quidem postea societatis causam apud pontificem tam ferventer egit pro ejusdem confirmatione ut nemo unquam amplius, divino utique instinctu promotus ac impulsus, uti ipse fassus in oratione est ; et videre est in historia societatis Jesu, lib. I. Eandem postea denuo confirmavit Paulus tertius, et Julius tertius. Quod ergo Romani pontifices divino impulsu approbaverunt, viderit qui improbare audeat ? Tales enim sese parum obedientes filios pontifici ostendunt.

II. Quia tam brevi tempore mirabilem progressum habuit, et per universum orbem se dilavit non secus ac ipsa christiana religio primis temporibus universum pervasit orbem claro testimonio, quod ea cœlestissit. Qua in re optime dixit Gamaliel in concilio pharisæorum de doctrina apostolorum habito : *Discedite ab hominibus istis et sinite illos, quoniam si est ex hominibus consilium hoc aut opus, dissolvetur, si vero ex Deo est, non poteritis dissolvere illud, ne forte et Deo repugnare inveniamini.* Actor.

VI. Quoniam igitur societas ista tam brevi tantum incrementum sumpsit, nec dissolvi a multis, quos habuit, antagonistis potuit : quis poterit dubitare eam a Deo esse ? In hanc sententiam Marcellus secundus papa aliquando in

conventu plurimorum hominum de hac societate loquens dixit se non legisse (etsi in historiis erat versatissimus) ulli homini post apostolorum tempora concessum fuisse a Domino, quod patri Ignatio, ut dum viveret, tantum operis, cujus fuisset ipse instrumentum, incrementum videret. Significabat autem apertissime hac testificatione declarasse Deum hominibus quantum hoc institutum approbaret. Occurret hic forte quis Luthericola et objiciet majus incrementum et velocius evangelium Lutheri. Sed operæ pretium non est, tam futili objectioni respondere. Quis enim nescit, quantum intersit inter Ignatii religionem et Lutheri evangelium ? Illa homines a mundo ad religionem vocat, hoc religiosos ad mundum evocat : neque majus mirum est incrementum Lutheranorum, quam olim incrementum Epicureorum, qui numero longe superabant Peripateticos et Stoicos, quia illorum disciplina laxior et crassior erat, horum severior et strictior. Sed de hoc infra fuis.

III. Quia perpetuus hæreticorum hostis et malleus. Multa se facturos spondebant nostri hæretici et facerent etiamnum in gratiam Catholicorum, dummodo Jesuitas exterminarem ; quidvis potius latari quam illos : cum iis Vaticanum odium. Sed nihil obtinent ridiculi. Olim etiam Philippus rex, cum Athenienses obsideret, postulavit ab iis ut decem sibi oratores darent, velle se hoc pacto discedere. Sed Demosthenes respondit hac ratione lupos aliquando petiisse canes a pastoribus, velle se proinde eo pacto societatem cum illis inire ; quibus traditis lupi secure invaserunt et diriperunt gregem. Hoc idem nunc machinari Philippum dum sapientes qui urbium sunt muri et propugnacula, sibi dari postulabat. Isidor. lib. I. etymol. cap. XL. Neque aliud machinantur hæretici, dum Jesuitas a Catholicis procul remotos volunt. Hinc ergo satis colligere est, a Deo missam esse patrum societatem, quæ tam implacabili odio et indefesso labore hæreticos exagitat et calamo et voce. Solemne est Domino Deo, quoties nova hæresis prodit, adversarium ei excitare, qui eandem conterat. Hoc factum tempore Lutheri quando illi hostis excitatus est Ignatius cum sua societate. Scribit Olaus M. lib. XXII. c. V. in aquilonari regione compertam esse formicarum speciem, quibus insidiatur ursus. At illæ adeo solerter eum invadunt, ut ejiciant. Quin si forte unicam formicam in foveam suam, pills occultam intulerit, eaque ibi nidificaverit et prolificaverit, etiam inde ursum cum prole universa perpetuo exulem faciet. Quam turpis ursus Lutherus ? Unica formica Ignatius : et hæc tamen sua cum prole Lutherum longius in dies pellit, et, ut bene speramus, brevi ex-

torrem faciet. Taceo quod idem sanctus vir auctor condendi collegii Germanici fuerit pontifici ad eundem finem, hæresim nimirum novatorum expugnandam.

IV. Quia Sedi apostolicæ speciali et quarto voto sese obligat ad quascumque missiones absque viatico etiam in remotissimas nationes. Quam ergo certum est Sedem apostolicam a Christo constitutam et firmatam esse, tam parum etiam dubitandum societatem ei adhaerentem a Christo quoque esse. Per istos igitur patres attraxit Sedes apostolica ad Christi fidem et suam obedientiam transmarinas nationes prius orbi incognitas et alias ab hæresi quam plurimas. Legimus Salomonem non solum fecisse sibi thronum eburneum grandem, etc. II. Par. IX. sed etiam ferculum, id est, vehiculum vel lecticam de lignis Libani, quo de loco ad locum ferretur. Ejus columnæ erant argenteæ, reclinatorium aureum, ascensus purpureus, media charitate constrata, Cant. III.

Aliæ religiones solum Christi sunt, in quo requiescit: sed societas Jesu ferculum seu lectica est, in qua Christus defertur ad longinquas nationes, quomodo S. Paulus nomen Jesu portavit coram gentibus. Ejus columnæ argenteæ propter scientiæ eminentiam, quæ ad tales missiones requiritur; reclinatorium aureum, confidentia in Deum, dum patres societatis sine viatico ad quascumque oras ablegati abeunt, solo Deo confisi; ascensus purpureus, promptitudo subeundi martyrium, quod magno numero summa animi alacritate exceperunt, quodque passim eos expectat et expectant ipsi; media, id est, quidquid interjacet, charitate constrata, dum posthabitis omnibus commoditatibus suis contemptoque vitæ periculo pro animarum lucro ingentia subeunt pericula totosque se impendunt aliis. Unde non injuria de hoc ferculo dixerim, quod de Paulo Christus: *Vas electionis est mihi iste, ut portet nomen meum coram gentibus*. Portavit nomen Christi ad Indos Japones Xaverius, ad Armuzios Caspar Barzæus, ad Abyssinos Andreas Oviedo, ad Sinas Matthæus Riccius, ad Brasilios Josephus Anchieta, etc. Jam ergo dubitabit aliquis nostrum Salomonem Christum fecisse sibi hoc ferculum, quo ipse ad tam remotas et incognitas nationes delatus est?

V. Quia passim a malis hominibus persecutionem patitur, quod non exiguum est argumentum a Christo esse, et a Christi partibus stare hanc societatem; siquidem *Omnes qui volunt pie vivere in Christo Jesu, persecutionem patientur*. II. Tim. III. Et Christus: *Si me persecuti sunt, et vos persequentur*. Porro quatuor aut quinque hominum genera sunt, qui sociati adversantur. Hæretici, quibuscum perpetuum illis odium; et hoc ipso laudabile. Deinde

homines carnales et vitæ dissolutæ, qui nullo modo ferre possunt homines vitæ purioris et suorum vitiorum deprehensores, quod etiam societati in maximam laudem cedit, eamque vere cœlestem ostendit et spiritualem. Quid enim mirum si caput scabiosum a pectine abhorreat? Quamprimum aqua igni jungitur, in se mutuo pugnant; ita nec vitio et virtuti unquam convenientia. Ac siquidem aliquando tempus incideret, quo societati cum talibus hominibus pax esset, necesse est aut mundum totum factum esse similem ipsi, quod optandum potius quam sperandum est, aut ipsam degenerasse in mundum, quod avertat Deus. Itaque ubi cessaverit societas tales habere hostes, hostem judicabimus. «*Quomodo enim vir bonus est, qui improbis amicus est?* dicebat Lacon. apud Plut. Et apostolus: *Si adhuc hominibus placerem, Christi servus non essem*. Alii quidam de religione sunt aut fuerunt potius, quippe instituti sui nimium amantes, unde aliena instituta facile improbant, ideo potissimum quod externa severitatis insignia minus præferret: non advertentes, quod Joannis Baptistæ discipuli simili modo culpabant apostolicos, quod non jejunarent ut ipsi, Matth. IX. Sed hoc humanæ infirmitati prudens quisque facile condonabit. Alii quidam avari ludimagistri erant et clerici, qui cum adverterent aliquid de quæstu suo decedere, patribus societatis gratis docentibus et ministeria ecclesiastica obeuntibus, ex hoc contra illos armati sunt. Denique alii falsis delationibus circumventi, uti olim doctores Parisienses, qui tamen ad extremum omnes, veritate seipsam prodente, deceptos se viderunt. Ad extremum quæcumque contra eos procella variis in locis sunt exortæ, non eorum culpam aliquam, sed innocentiam prodiderunt. Ut hinc aperte constet societatem granum frumenti esse, quod ut multum fructum afferret prius varie mortificandum, ventilandum et cribrandum fuit.

VI. Quia ex fine proprii sui instituti tota incumbit ad salutem animarum procurandam, in omni officiorum genere, quod aliæ religiones non habet. Imprimis in juventute erudienda, quod ex se fastidiosissimum est. Et quantum hinc boni prodit? Unde plurimorum monasteriorum et cleri reformatio, nisi ex eruditione, quam hauserunt e scholis societatis? Cleri reformatio quanta bona peperit et parit hodieque? Deinde in confessionibus audiendis, quod officii genus tamquam gravissimum et molestissimum omnes alioqui fugiunt, ipsa libenter suscipit et indefesso labore exequitur: ut de ipsa imprimis dicere videatur Deus Ose. cap. IV. *Peccata populi mei comedent*. Ad hæc sedulo occupatur in visitandis ægrotis et captivis, quo in officio

genere licet tam pio et salutari etiam antea pauci occupabantur; ut vere dicere possim eam ultro ire, quo prius rari ivere. Concionibus præterea plebem instruere satagit, ubicumque occasionem habet.

Quæ omnia clarius elucet, si fructum qui inde provenit, consideremus. Quanta olim in clero dissolutio? Quam exiguis sacramentorum usus? Quam omnia sacra undique frangebant? Ignatius ergo post Christum ignis ille videtur, quem misit in terram Christus, quo inflammata omnia: *Ignem veni mittere in terram, etc.* Luc. XII. Hæc ego, auditores, pro honore et defensione tam laudandæ societatis ita sane dicta vobisque insinuata volui, ut aliis religionibus (quibus etiam sua stat laus et honor) nihil demptum velim; sed ut eam vos pari cum cæteris amare et veneratione complectamini, foveatis, audiatis, et quantum vires ferent, imitemini.

CONCIO III.

CLERICORUM INSIGNIA ET PRÆSCRIPTA.

I. Corona significat: 1. curarum sæcularium abjectionem. 2. Consecrationem et regiam dignitatem. — II. Toga denotat: 1. Justitiam. 2. Vestitum lugubri similem. — III. Superpelliceum notat: 1. Puritatem animi. 2. Sollicitudinem conservandi puritatem. 3. Libertatem agendi bene. — IV. Pileus quadratus: 1. Signum crucis. 2. Stabilitatem mentis. — V. Breviarium seu orandi studium.

THEMA.

Quoniam Nazaræus vocatur. Matth. II.

Non longe aberramus, si nostros sacerdotes, etiam sæculares, Nazaræos appellemus (tametsi Nazaræi religiosorum proprie typus erant, si eorum vitam spectes.) Nazaræus enim sonat separatam, consecratam, coronatam. Et tales utique esse sacerdotes debent; separati a communi laicorum conversatione, consecrati divino cultui, coronati in rasura capitis. Verum licet eos quoad etymologiam vocari velim Nazaræos, nolim tamen esse quoad institutum Nazaræorum legale: illi enim vinum non bibebant; istos volo bibere vinum in missæ sacrificio et quidem frequentissime. Illi comam aiebant; hos nolo comam alere. Illi super mortuo non ingrediebantur; hos volo crebro ingredi suis pro defunctis precibus. Illi ad certum tempus Deo consecrati erant; hos volo esse semper divino cultui addictos. Inspiciamus ergo sacerdotum nostrorum habitum seu insignia, et inde perdiscemus quæ illorum partes sint.

I. Corona capitis per capillorum detonsionem facta. Quæ significat primo curarum sæcularium abjectionem; capilli enim capitis animi curas significant superfluas, quia ut capilli ex superfluis humoribus continuo nascuntur, ita et

curæ ex superfluis mundi bonis et negotiis sæcularibus. Intonsus erat Joseph et incompositus quamdiu in carcere ministravit. At cum ad regem adducendus erat, prius tonderi debuit. Gen. XLI. quia nimirum sordidum apparere coram rege non licuit, ut exponit ibi Lyran. Atqui clerici eximuntur et seliguntur a mundo velut a carcere et sordido sæcularium curarum ministerio; ut coram cœlesti Rege assistant. Quemadmodum vero homo intonsus et impexus fit sordidus et squalidus; ita coram Deo sordidus habetur, qui curis sæcularibus nimirum detinetur. Neminem posse duobus dominis servire, discimus ex evangelio Matth. VI. *Ideo ne solliciti sitis*, subjicit Dominus, *animæ vestræ, etc.* Et mox: *Respicite volatilia cæli, quoniam non serunt, neque metunt, neque congregant in horrea: et Pater vester cælestis pascit illa. Nonne vos magis pluris estis illis?* Vos, o clerici, estis volatilia illa, quæ laudes Dei canere semper debent: abjicite igitur curarum sæcularium capillos et ipse vos enutriet. Idcirco Sylvester papa dies hebdomadæ appellari ferias voluit, ut Clerici a sæcularibus curis exempti sciant soli se Deo semper servire debere, ut habetur in officio S. Sylvestri, lect. III. Quod si capillos hos non totonderint clerici, tenebuntur per illos, ne expedite Domino servire, et militiam suam militare possint. Lacedæmonii certe quo expeditores ad pugnam essent, nec haberent unde teneri possent, capillos totonderunt, teste Pierio lib. XXXII. hierogl. Similiter II. ad Tim. II. cum præcepisset Paulus Timotheo episcopo: *Labora sicut bonus miles Christi Jesu*, mox subdit: *Nemo militans Deo implicat se negotiis sæcularibus: ut ei placeat, cui se probavit*. Quod imprimis observent clerici cum in divino ministerio sunt, vel Judæorum exemplo edocti. «*Nam cum Aaron ejusque successores, (ait Isidorus Pelusiota, lib. I. ep. XLV. ad martyr. epis.) in templum sacrificii causa ingrediebantur, laneis omnibus vestimentis abjectis, vestes ex lino contextas induiebant, illud significantes, externos tumultus tum de memoria deponendos esse. Nam qui rei sacræ causa ad Deum accedunt, nihil alienum nec ullam rerum ex materia constantium sarcinam afferre student.*

Secundo significat eorum consecrationem et immunitatis privilegium. Sic enim Hugo, lib. II. p. III. cap. IV. ait: «*Signaculum clericorum est corona, qua signatur clericus deputatus ad ministerium Dei.*» Antiqua consuetudo erat circa annum D. DCLXXXIV. transmittendi capillos filiorum alteri, qui eos quasi adoptaret. Sic P. imp. filiorum Justiniani et Heraclii capillos ad Benedictum papam direxit, quo eum velut spiritualem patrem haberent, teste Baro-

BIBLIOTHECA U. A. N. L.